

Născut la Berlin în 1917, de origine evreu, STÉPHANE HESSEL a devenit cetățean francez în 1937, s-a angajat în mișcarea de Rezistență în anii ocupației naziste, a scăpat cu viață din lagărele de concentrare de la Buchenwald și Dora, a fost diplomat, iar în 1948 a fost unul dintre intelectualii care au redactat Declarația Universală a Drepturilor Omului. În timpul războiului din Algeria, a militat pentru independența coloniei franceze. *Indignați-vă!*, cartea lui, s-a constituit într-un fenomen de librărie în întreaga Europă.

STÉPHANE HESSEL

INDIGNAȚI-VĂ!

Traducere din limba franceză
ADRIANA BĂDESCU

Cuvânt înainte
VALENTIN NICOLAU

Postfață
SYLVIE CROSSMAN

NEMIRA

93 de ani. Fără îndoială, ultima etapă. Sfârșitul nu este departe. Iată o șansă extraordinară, de care pot profita pentru a rememora ceea ce a constituit un veritabil soclu al angajamentului meu politic: anii luptei în cadrul mișcării de Rezistență și programul elaborat, acum șaiszeci și șase de ani, de Consiliul Național al Rezistenței. Lui Jean Moulin i se datorează, în cadrul acestui Consiliu, reunirea tuturor componentelor Franței ocupate – mișcările, partidele, sindicatele – pentru a-și proclama adeviziunea la lupta francezilor și la unicul lider pe care ei îl recunoșteau: generalul de Gaulle. La Londra, unde în 1941 m-am alăturat generalului, am aflat că membrii Consiliului puseseră la punct

un program, îl adoptaseră pe data de 15 martie 1944 și propuseseră pentru Franța liberă un ansamblu de principii și valori menite să se afle la baza democrației moderne franceze.¹

Astăzi, mai mult ca niciodată, avem nevoie de aceste principii și valori. Nouă, tuturor, ne revine misiunea de a veghea ca societatea noastră să continue să fie una de care să putem fi mândri: nu societatea de azi, a expulzărilor, a muncitorilor la negru, a suspiciunilor la adresa imigranților, nu societatea de azi, în care pensiile și asigurările sociale să fie periclitare, nu societatea de azi, în care presa scrisă și audiovizuală se află în mâinile celor bogați – lucruri pe care ar fi trebuit să refuzăm să le acceptăm, dacă am fi fost veritabili urmași ai Consiliului Național al Rezistenței.

Începând cu 1945, după o tragedie atroce, forțele prezente în cadrul Consiliului și-au asumat misiunea unei renașteri ambițioase. Să ne amintim că atunci a fost înființat sistemul de asigurări sociale, așa cum l-a dorit Rezistența, așa cum stipula programul ei: „Un plan complet de asigurări sociale, menit să asigure tuturor cetățenilor mijloacele de existență în toate acele cazuri în care

ei sunt incapabili să și le procure prin muncă“; „o pensie care să le permită vârstnicilor să-și sfârșească zilele în mod demn“. Sursele de energie electrică, gazele naturale, minele și marile bănci au fost naționalizate. Exact un astfel de lucru preconiza în continuare programul: „Revenirea în proprietatea statului a marilor mijloace de producție monopolizate, rodul muncii tuturor, a surselor de energie, a bogățiilor subsolului, a companiilor de asigurări și a marilor bănci“; „instaurarea unei veritabile democrații economice și sociale, implicând eliminarea de la conducerea economiei a marilor organizații economice și financiare care visează la autonomia față de stat“. Interesul general trebuie să primeze asupra celui particular, iar împărțirea justă a averilor create de masele muncitoare trebuie să fie mai presus de puterea banului. Rezistența propunea „o organizare rațională a economiei, care să asigure subordonarea intereselor particulare în fața interesului general și eliberarea de sub dictatura profesională instaurată după modelul statelor fasciste“, iar guvernarea provizorie a republicii se afirma ca susținătoare a principiilor enumerate.

O democrație veritabilă are nevoie de o presă independentă; Rezistența știe acest lucru și îl solicită, apărând „libertatea presei, onoarea și independența sa față de stat, față de puterea banului și de influențele străine“. Exact ceea ce prevedeau ordonanțele emise în privința presei încă din 1944 și exact aceste elemente sunt astăzi în pericol.

Rezistența susținea „posibilitatea efectivă a tuturor copiilor francezi de a beneficia de cea mai progresistă educație“, fără discriminare; reformele propuse în 2008, pe de altă parte, contravin principiului. Profesorii tineri, a căror acțiune eu o susțin, au mers până acolo încât au refuzat să aplice asemenea reforme și au fost pedepsiți prin reducerea salariilor. Ei s-au indignat, au dovedit „nesupunere“, au considerat că reformele sunt prea îndepărtate de idealul școlii republicane, neizbutind să dezvolte suficient spiritul creativ și critic și fiind adecvate mai degrabă unei societăți dominate de bani.

Astăzi, exact baza acelor cuceriri sociale ale Rezistenței este repusă în discuție.²

Rațiunea rezistenței este indignarea

Ni se spune cu îndrăzneală că statul nu mai poate susține costurile unor astfel de măsuri cetățenești. Dar cum este posibil să nu mai dispună astăzi de banii necesari pentru a menține și a dezvolta aceste cuceriri, când bogăția a crescut atât de mult de la eliberarea de forțele naziste, în vremea în care Europa era în ruine? Fiindcă puterea banului, combătută de Rezistență, n-a fost niciodată atât de mare, de arogantă și de egoistă, infiltrându-și propriii argați până în cele mai înalte sfere ale statului. Băncile, acum privatizate, se dovedesc îngrijorate în primul rând pentru dividendele lor și pentru uriașele salarii ale celor